

FOTO: PLYFA

Skog så in i Hälsingland

Skogen i Hälsingland är fantastisk. Tänk vilka möjligheter den ger till rekreation och friluftsliv. Skogen är också motor i en mängd företag och en viktig del i vår historia. För att inte tala om klimatnyttan den skapar.

TEXT ANNA FRANCK

Skog, skog och åter skog. Det brukar vara den första reaktionen när människor besöker Hälsingland, vilket inte är konstigt egentligen. Över 80 % av landskapets yta är nämligen täckt av skog. Det gör oss till Sveriges mest skogstätta landskap. De dominerande trädslagen i våra skogar är gran och tall, men det finns även många andra sorter träd som till exempel björk, asp och al. Vi får heller inte glömma säljen, som är vårt eget landskapsträd.

UNIK ALLEMANSRÄTT. Vi hälsingar älskar våra skogar och tack vare allemansrätten

har vi fantastiska möjligheter att uppleva dem. Det är ganska otroligt egentligen att vi får ta en skogspromenad, plocka bär och svamp samt slå upp ett tält på en mark som ägs av någon annan, utan att ens behöva fråga om lov. Det är vi nästan ensamma om i världen.

UPPLEV SKOGEN. I Hälsingland kan vi uppleva skogen på många olika sätt. Bland annat finns ett flertal naturreservat som bjuder på varierade terrängar och rika naturvärden. Djupsjön-Römmaberget är ett exempel som innehåller en av Bollnäs mest

örörda skogar, där den äldsta tallen är över 450 år. Ett annat är Hamra nationalpark, som är en av Sveriges första nationalparker. Här finns urskogar, myrar och vilda forsar. Det går också att kombinera skogsupplevelsen med en familjeaktivitet och då är Järvzoo och Trolska skogen uppskattade alternativ. Glöm heller inte bort ett besök i någon av alla "vanliga" skogar. De är ofta både välskötta och mysiga att vistas i. Något som vi har alla engagerade skogsägare att tacka för.

– I Hälsingland har vi många skogsägare som bor på fastigheten. Min upplevelse är

"De allra flesta skogsägare månar om och lever för sin skog. De vill bedriva ett lönsamt och effektivt skogsbruk samtidigt som de vill ha fina skogar och bevarad mångfald."

MARTINA ERIKSSON, OMRÅDESCHEF MELLANSKOG

att de har förståelse för att vi behöver vara rädda om de värden som finns i skogarna. De allra flesta skogsägare månar om och lever för sin skog. De vill bedriva ett lönsamt och effektivt skogsbruk samtidigt som de vill ha fina skogar och bevarad mångfald, säger Martina Eriksson, områdeschef för produktion norr/mtt på Mellanskog.

LÄKANDE EFFEKT. Skogen får oss att må bra. Denna förmåga skogen har att skapa välmående är något som fler och fler upptäcker. En aktivitet som till exempel blivit populär de senaste åren är Shinrin-Yoku, eller skogsbad som det heter på svenska. Shinrin-Yoku är en japansk naturterapi som

"Det är väldigt omhuldande för kroppen. När man skogsbadar mjuknar axlarna och käken och allt känns lugnare i hjärnan."

CECILIA GUSTAFSSON, HOLISTIC TRAINING

I en av de mest örörda skogarna i Bollnäs finns en tall som är över 450 år.

FOTO: JOHAN GAJEN

utförs ensam eller tillsammans med guide, där syftet är att insupa skogens atmosfär med alla sinnen. Ett skogsbad går till så att du står, sitter eller promenerar långsamt i skogen och försöker lägga märke till vad som finns runt omkring dig.

– Ett skogsbad är ett alternativt sätt att njuta kravlöst och sinnligt närvarande i skogrummets skönhet, där man känner av en stark samhörighet och frihet, säger Cecilia Gustafsson på Holistic Training i Järvsö som är skogsbadsguide. Man behöver inte vandra långt, utan helt enkelt bara sakta ner och insupa skogens ljud, färgtoner och dofter och efteråt känna sig berikad och utvilad. Det är väldigt avstressande och närande för kroppen och sinnet. När man skogsbadar mjuknar axlarna och käken och allt känns lugnare i hjärnan.

Vetenskapliga studier visar att skogsbad har en läkande effekt. Man har bland annat sett att nivåerna av kortisol och adrenalin sänks, att blodtryck, puls och blodssockernivåer blir lägre, att den kognitiva förmågan förbättras och att ångest och depression

dämpas. Även immunförsvaret förbättras av att vistas i skogen. Det beror på de ämnen som träd och växter utsöndrar för att skydda sig mot skadeinsekter.

– När vi andas in dessa ämnen höjer vi nivåerna och aktiviteten på våra naturliga mördarceller i kroppen som hjälper till att bekämpa virus och bakterier. De kan också motarbeta tumörceller, berättar Cecilia.

TRÄ LAGRAR KOLDIOXID. Skogen har också en positiv effekt på vårt klimat. De växande träden fångar upp solenergi och koldioxid som de omvandlar till syre och biomassa. När träden sedan växt färdigt förmultnar de så småningom och dör, vilket gör att koldioxiden åter frigörs till atmosfären. Om skogen istället avverkas och används för att tillverka olika träprodukter kan återförandet av koldioxid skjutas på framtiden. Då förblir kolet bundet i produkterna ända tills trämaterialen tjänat ut och förbränns. Den här klimatfördelen verkar allt fler bli varse om, vilket bland annat visat sig i form av ett ökat byggande i trä. →

FOTO: HELLÅNSKOG

Elektriska skotare transporterar stockar ut ur skogen till närmaste väg för vidare transport till sågverk eller pappersbruk. De bärande banden på vagnen minskar risken för körsador i skogen.

Bildställa i skogen. Skogsägaren Lena Pettersson i skogen med ett av de arbetstillfällen som finns i skogsvården.

FOTO: HELLÅNSKOG

– Jag tror att träbygandet kommer att bli mer och mer populärt. Om vi tittar på hur stor andel som fortfarande byggs i betong och stål finns en enorm potential. Även när det gäller möjligheten att ersätta plaster och fossila material med förnybara material baserade på skogsfiber har vi nog bara sett början, säger Martina.

SKOGSBÖNDERNAS GÅRDAR. Skogsbruk är ingen ny företeelse i Hälsingland. Det har varit viktigt i alla tider, inte minst för bönderna som utöver sina gårdar ofta ägde skogsmark. Skogen gav värme i form av ved och timmer som då var det viktigaste byggmaterialet. Skogen gav också ett finansiellt tillskott, vilket gjorde att många av de självägande bönderna hade bra ekonomi. För att visa hur gott ställt de hade byggde de stora och påkostade bostadshus. Det var inte ovanligt att en enda gård hade

15 inredda rum. Dessa hus är de som idag kallas för hälsingegårdar, där sju stycken till och med hamnat på Unescos världsarvslista.

SKOGSARBETE FÖRR OCH NU. Det manuella arbetet i skogen var slitsamt. Träden fälldes under vintern efter att höstkörden var bärgad. På så sätt kunde timret dras med kälkar på snön och sedan fraktas ner till älvarna. Där fick det sedan ligga i väntan på vårfloden och flottning ner till sågverken och massaindustrierna.

Idag bedrivs skogsbruk på ett betydligt mer effektivt sätt, där Sverige är bland de främsta i världen. Avverkningarna görs med moderna maskiner som kan fälla och bearbeta över 100 träd i timmen. Totalt avverkas ungefär 85 miljoner kubikmeter

skog i Sverige varje år, vilket är mer än 1,5 miljoner fullastade timmerlastbilar per år.

ALLT MER SKOG. Med ett så effektivt skogsbruk är det lätt att tro att skogen kommer att ta slut. Men det finns inga fog för sådan oro. Skogsbiomassan, det vill säga mängden träd, har tvärt emot ökat gradvis sedan 1920-talet, visar statistik från Sveriges Lantbruksuniversitet. Det är bara några gånger som avverkningarna överstigit tillväxten, som till exempel år 2005 och 2007, då extra avverkningar gjordes på grund av stormarna Gudrun och Per. Anledningen till att skogsvolymen ökar är att vi fått skogen att växa mycket bättre. Det gör den tack vare att vi lärt oss sköta den på ett sätt som gynnar kvalitet och tillväxt samt att vi alltid återplanterar efter avverkning. Idag planteras i snitt tre nya träd för varje träd som avverkas.

Virkesvälta inspekteras.

FOTO: HOLMEN

”Jag tror att skogen är mer betydelsefull än många förstår. Den är en motor som driver och sysselsätter så många människor, både direkt och indirekt.”

PÅR ERIKSSON, VD BRUKS

BETYDANDE FÖR NÄRINGSLIVET. En stor del av Hälsinglands näringsliv är beroende av skogen. Det är skogsbolag, skogsägarföreningar, sågverk, kartongfabriker, massabruk, värmeverk, skogsentreprenörer och privata skogsägare för att nämna några exempel.

– Jag tror att skogen är mer betydelsefull än många förstår. Den är en motor som driver och sysselsätter så många människor, både direkt och indirekt, säger Pär Eriksson, vd på Bruks.

Ett av de mest framstående företagen är Holmen Iggesund Paperboard, som tillverkar världsledande kartong för exklusiva förpackningar och grafiska ändamål. På Holmen Iggesunds kundlista står ett av världens mest eftertraktade företag: Apple, som de samarbetat med i över ett årtionde. Anledningen till att Apple valde just Holmen Iggesund som leverantör är den

extremt höga kvaliteten på deras kartong, som kommer från de långsamväxande skogarna i Hälsingland och närliggande regioner. Holmen Iggesund har till och med haft vd:n Tim Cook på besök för ett par år sedan. Han hyllade de vackra hälsingskogarna och imponerades av fabriken innovations- och miljömässiga nivå.

UTÖVER HOLMEN IGGESUND och alla andra bolag som direkt nyttjar skog och trä i sina verksamheter finns också en hel del företag som indirekt är beroende av skogen. Här finns till exempel flera tillverkare av maskiner som används i skogen eller av industrin. Bruks i Arbrå, som producerar mobil och fast utrustning för flisproduktion, är ett av dessa företag.

– Kärnverksamheten för oss är att bidra till att hela den svenska trä- och energi-

Mobil flishugg i arbete på virkesterminal.

FOTO: BRUKS

”Det känns angeläget och bra i hjärtat att vi kan behålla råvaran i Hälsingland. Det gör att vi inte behöver ha så långa transporter, vilket är viktigt inte minst med de klimatutmaningar som vi står inför.”

MARTINA ERIKSSON, OMRÅDESCHEF MELLANSKOG

Tallvirke av riktigt hög kvalitet från Hälsingland är vida känt i Sverige som Hälsingefura.

Vy över Plyfa i Hassela.

FOTO: PLYFA

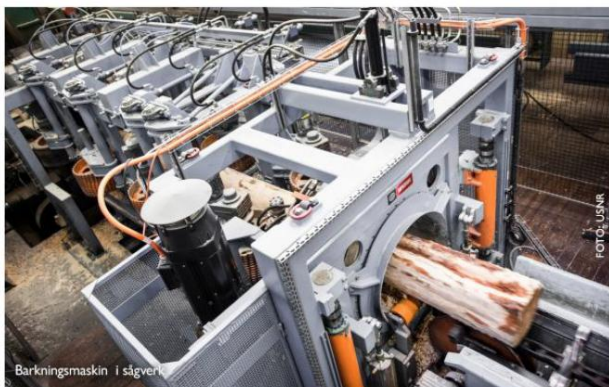
branscher och teknikutrustningsföretag för att. Med Med prövd teknik och tekniska dillnämil på av park-ningskustings och tråst och masten bison i bibräet för att låst, fögärd till sällsfiglek Rön Eriksson.

ETT ANNAT EXEMPEL är USNR i Söderhamn, som gör högteknologisk utrustning för virkessortering till kunder i hela världen.

– Även om det inte är vi som avverkar och planterar träden så är trots allt skogen vår förutsättning. Det är den våra kunder lever på. Hade inte trä funnits hade inte våra kunder funnits och då hade inte heller vi funnits, säger Johan Johansson, vd på USNR.

Sammantaget står alla företag med skoglig koppling för en betydande del av sysselsättningen i Hälsingland. Men inte bara det. De genererar även jobb för andra branscher. Ta till exempel Holmen Iggesund. Där finns idag omkring 1000 lokala jobb i Hälsingland. Vart och ett av dessa jobb skapar sedan i sin tur mer än fyra ytterligare jobb i regionen. Det kan handla om byggnadsentreprenad, skogsentreprenad och en lång rad andra tjänster.

HÖG KVALITET PÅ VIRKET. Men hur kommer det sig att Hälsingland har så många

Barkningsmaskin i sågverk

FOTO: USNR

verksamheter inom skog och skogsbruk? En orsak är förstås den stora volymen skog som växer här, men det finns även en annan kanske ännu mer avgörande anledning. Det är att vi har väldigt bra klimat- och markmässiga förutsättningar för att producera virke av god kvalitet. Träden växer inte för långsamt, som i norra Sverige, och

heller inte för snabbt, som de kan göra i södra Sverige. De växer alldeles lagom. Det bekräftar inte minst ordet ”Hälsingefura” som blivit ett begrepp i Sverige och symboliserar tallvirke av riktigt hög kvalitet. Tack vare det stora antalet skogliga verksamheter kan också virket som avverkas till stor del vidareförädlas inom landskapet.

”Växtförhållandena i Hälsingland är idealiska för vår produkt, eftersom vi är i behov av en granstock som vuxit långsamt och fått en tät årsringsstruktur.”

FREDRIK LENZ, VD PLYFA

– Det känns angeläget och bra i hjärtat att vi kan behålla råvaran i Hälsingland. Det gör att vi inte behöver ha så långa transporter, vilket är viktigt inte minst med de klimatutmaningar som vi står inför, säger Martina.

Till exempel körs Hälsingefuran till Holmens sågverk i Iggesund för att förädlas till snickerivirke och det allra finaste grantimret går till Plyfa i Hassela för att bli faner till parkettgolv.

– Växtförhållandena i Hälsingland är idealiska för vår produkt. I och med att vi svarar stockarna till ark med två millimeters tjocklek och sedan klipper dem till kundanpassade format är vi i behov av en granstock som vuxit långsamt och fått en tät årsringsstruktur.

Kvistarnas storlek, placering och antal är de viktiga parametrarna som gör Plyfas faner till parkettkundernas förstahandsval, säger Fredrik Lenz, vd på Plyfa.

UNIK SAMVERKAN. Den stora mängden skogliga företag har också skapat ett unikt samarbetsklimat i landskapet. Plyfa har till exempel nära samverkan med sina leverantörer, som består av skogsägareföreningar och skogsbolag, och de stöttar varandra vid både låg- och högkonjunkturer.

– Vi har ju till exempel haft stormar och då hjälper vi till så att våra leverantörer får avsättning för stockarna även i sådana lägen. När det sedan kommer en högkonjunktur med stor efterfrågan vänder hjälpen åt andra hållet. Då tillgodoser leverantörerna så att vi får våra volymer och kan producera vår faner, säger Fredrik.

Plyfa har även gott samarbete med Bruks

och USNR, vars maskiner de använder i sin fabrik.

– Jag tycker generellt att samarbetsklimatet är fantastiskt inom olika grenar av näringslivet. Det underlättar vardagen. Vi dyker på en hel del olika utmaningar, frågeställningar och problem och det finns alltid hjälp att få i våra trakter. Det är verkligen samarbetets hörn av Sverige, säger han. 🌲

TA REDA PÅ MER

Mer om skogen finns exempelvis på Skogsstyrelsens och Naturvårdsverkets hemsidor.

Mer om Hälsinglands företagsambassadörer och möjlighet att registrera CV: halsingland.se/levet-i-halsingland/